

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

Навчально-науковий інститут
філології та історії
Кафедра української мови, літератури та методики навчання

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ЕТНОГРАФІЧНЕ МУЗЕСЗНАВСТВО

Статус дисципліни	вибіркова навчальна дисципліна
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Предметна спеціальність	014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Освітньо-професійна програма	«Середня освіта (Українська мова і література)»
Обсяг дисципліни	4 кредити ECTS (120 академічних годин)
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття
Форма контролю	залік
Півріччя викладання	перше

Інформація про викладача

Викладач (ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)	Медвідь Наталія Сергіївна , канд. філол. наук, доцент, доцент кафедри української мови, літератури та методики навчання
Контактний телефон	+380668970388
E-mail:	Medvedica@ukr.net
Профіль викладача	https://gnpu.edu.ua/index.php/ua/pro-universytet/naukovo-pedahohichni-pratsi-vnyky/406-medvid-nataliya-sergijivna
Консультації	середа 15.00-17.00; платформа Google Meet / Zoom

Кількість часу на вивчення

Лекцій	18	
Практичних занять	22	
Самостійна робота студента	80	
Форма контролю	залік	

Курс «Етнографічне музеєзнавство» націлений на засвоєння комплексу теоретичних знань та практичних вмінь із музеєзнавства, вивчення всіх існуючих у сучасному світі форм, видів та напрямків роботи музеїв, принципів створення музейної експозиції, методології підбору експозиційного матеріалу, художнього оформлення музейних експозицій.

Мета викладання дисципліни – ознайомлення студентів із основними теоретичними здобутками етнографічного музеєзнавства, з роботою різнопрофільних музейних закладів, визначними музеями світу, музейною мережею в Україні, із нормативно-законодавчим забезпеченням розвитку музеєзнавства, що сприятиме розширенню і зміцненню загальних і фахових знань; прищеплення навичок академічної доброчесності; забезпечення сприятливих умов для кожного здобувача освіти залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів; розвиток гнучких навичок; безперервна самоосвіта та самовдосконалення на засадах сталого розвитку.

Основними **завданнями** курсу є:

- сформувати міцні теоретичні знання з етнографічного музеєзнавства;
- ознайомити із класифікацією музеїв, їх основними функціями;
- дати уявлення про основні віхи становлення та розвитку музейної справи;
- ознайомити з організацією музейних фондів, основними принципами науково-фондової роботи;
- дати уявлення про специфіку експозиційної роботи музею;
- ознайомити з методами проведення екскурсій основних типів;
- навчити здійснювати науковий аналіз фондів, екскурсій, виставок;
- критично аналізувати різноманітну історичну інформацію, креативно і незалежно мислити, формулювати власну думку про історичний розвиток;
- виокремлювати наскрізні поняття з музейної роботи в школі;
- проводити діяльність, спрямовану на збереження і використання історико-культурної спадщини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати основи та інструментарій етнографічного музеєзнавства; культурну спадщину українського народу в контексті світової культури, поважати різноманітність та мультикультурність світу; проводити діяльність, спрямовану на збереження і використання історико-культурної спадщини; здійснювати наукові й науково-педагогічні дослідження в галузі музеєзнавства; організовувати музейну, пам'яткоохоронну, туристично-краєзнавчу роботу, спрямовану на збереження і використання історико-культурної спадщини з навчальною, науковою і просвітницькою метою.

Пререквізити: Курс «Етнографічне музеєзнавство» пов'язаний з такими дисциплінами, як «Фольклор», «Народознавство», «Українознавство», «Історія України».

У результаті вивчення курсу здобувач набуває загальні і фахові компетентності:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення українського суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки й технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК Здатність до логічного, критичного, аналітичного, абстрактного, творчого мислення, аналізу та синтезу.

ЗК Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Фахові компетентності (ФК):

ФК Здатність до формування в здобувачів освіти ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації освітніх цілей.

Дисципліна формує такі програмні результати навчання (ПРН):

ПРН Уміє працювати з різними джерелами інформації (науковими, довідково-енциклопедичними,

художніми, бібліографічними, навчально-методичними, цифровими та ін.), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі.

ПРН Ефективно спілкується в науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях, обстоює власну думку (позицію), дотримується культури поведінки й мовленнєвого спілкування.

ПРН Здатний аналізувати й вирішувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів, визначати власну соціокультурну позицію в полікультурному суспільстві, бути носієм і захисником національної культури.

Постреквізити: Знання і вміння, набуті у процесі вивчення навчальної дисципліни «Етнографічне музеєзнавство», становлять підґрунтя для опанування таких курсів, як «Етнографія України», «Історія української літератури», «Історія української мови».

Організація навчання, викладання і контролю

Навчальний матеріал курсу структуровано в логічно завершені частини-модулі, у межах кожного з них визначено навчальні теми, що охоплюють різні форми і види навчальної діяльності студентів: аудиторну (практичні заняття) та самостійну роботу.

В основу навчання і викладання покладено методи навчання і викладання та форми оцінювання програмних результатів навчання.

Добір методів навчання і викладання ґрунтується на програмних результатах навчання:

- *словесні* методи: бесіда, дискусія;
- *наочні*: ілюстрування;
- *практичні*: виконання вправ і завдань, робота з інформаційними джерелами;
- *інноваційні* технології: інтерактивне навчання, проблемне навчання.

Інструментом для вимірювання професійних результатів навчання є різні **форми оцінювання**:

- *усні*: виступ, бесіда, відповідь;
- *письмові*: виконання вправ і завдань, укладання схем або таблиць, самостійна робота тощо;
- *тестові*: виконання тестів;
- *самоконтроль*: самооцінювання власної навчальної дії.

Домінує формувальне оцінювання, відповідно до якого оцінювання є не лише інструментом для вимірювання професійних результатів навчання, а й засобом для постійного навчання, формування загальних і фахових компетентностей.

Основні поняття: музеєзнавство, музей, музейна справа, музейна установа, збереження, колекціонування, культурна спадщина, експозиція, фонд, експонат, пам'ятка, оригінальність, автентичність, джерело, реставрація, консервація, облік, експозиційний простір, візуальні ефекти, архіви, реконструкція, екскурсії, державні та приватні колекції.

Особливості опанування освітнього компоненту під час дистанційної форми навчання. Навчальні заняття для здобувачів вищої освіти денної і заочної форм навчання під час дистанційної освіти здійснюється в синхронному (взаємодія учасників освітнього процесу з одночасним перебуванням у вебсередовищі дистанційного навчання) за допомогою технологій дистанційного навчання (онлайн-зв'язок програмного забезпечення Zoom, Google Meet, Skype, соціальних месенджерів Viber, Instagram, Telegram тощо) та асинхронному режимі (взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання із затримкою в часі) за допомогою електронної пошти, соціальних мереж, форумів, Google Classroom та інших хмарних технологій.

ОК «Етнографічне музеєзнавство» вивчається здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Освітній процес охоплює лекційні та практичні заняття, виконання самостійних робіт, модульних контрольних робіт та підсумковий контроль (залік).

Години (лек. / пр.)	Тема	Результати навчання	Завдання
1	2	3	4
4/ 2	Основи музеєзнавства. Виникнення та становлення музейної справи в Україні.	Знати об'єкт, предмет і методи музеєзнавства та музейної справи зокрема; етапи формування музейництва в історії людства й основні ідеї вітчизняної суспільної думки щодо музеєзнавства. Уміти чітко оперувати і володіти понятійно-категоріальним апаратом.	Опрацювання додаткової літератури, підготовка повідомлень, написання рефератів, виконання індивідуальних завдань, тестування.
2 /2	Типологія музеїв	Знати суспільні функції музеїв, властивості, види, типи, профілі. Уміти визначати вид, тип, профіль музею.	Опрацювання додаткової літератури, підготовка повідомлень, написання рефератів, виконання індивідуальних завдань, тестування.
4 / 4	Основні напрями роботи музеїв	Знати структуру музеїв, основні напрями роботи, організацію роботи з комплектування. Уміти організовувати роботу над створенням експозиції; створювати науково-допоміжні експозиційні матеріали; складати супровідні тексти до експонатів.	Опрацювання додаткової літератури, підготовка повідомлень, написання рефератів, виконання індивідуальних завдань, тестування.
2 / 2	Ринкові засади музейного менеджменту й маркетингу	Знати ринкові засади музейного менеджменту й маркетингу; застосовувати знання про музейну справу для підготовки та прийняття рішень з формування та створення музею; здійснювати відбір предметів, що мають історичну, музейну цінність; критично аналізувати різноманітну історичну інформацію; самостійно мислити і формувати власні уявлення про ту чи іншу епоху й історичний розвиток.	Опрацювання додаткової літератури, підготовка повідомлень, написання рефератів, виконання індивідуальних завдань, тестування.

2 / 6	Географічно-туристична пам'яткознавча характеристика визначних музеїв України	Знати музейні мережі Полісся, Поділля, Середнього Подніпров'я, Карпатського регіону, АР Крим. Уміти давати пам'яткознавчу характеристику визначних музеїв України.	Опрацювання додаткової літератури, підготовка повідомлень, написання рефератів, виконання індивідуальних завдань, тестування.
2 / 4	Організація екскурсійної справи	Знати основні поняття і терміни з основ екскурсознавства; історію екскурсійної справи; методику підготовки екскурсій та їх методичне забезпечення; техніку проведення екскурсій; знати особливості проведення різних видів екскурсій. Уміти працювати у складі творчої групи над створенням нової екскурсії; розробляти різні види екскурсій.	Опрацювання додаткової літератури, підготовка повідомлень, написання рефератів, виконання індивідуальних завдань, тестування.
2 / 2	Проблеми та перспективи розвитку музейної мережі в Україні. Етнографічний аспект музейно-краєзнавчої роботи	Знати проблеми та перспективи розвитку музейної мережі в Україні, пріоритетні напрями та завдання розбудови національної музейної мережі; особливості збирання, зберігання, вивчення, експонування матеріалів в етнографічному музеї, специфіку побудови експозиції в етнографічному музеї, зміст етнографічної колекції. Уміти орієнтуватися у науковій та періодичній музеєзнавчій літературі із актуальних проблем дисципліни, відбирати з цієї інформації найголовніше, уміти систематизувати її; створювати етнографічні колекції.	Опрацювання додаткової літератури, підготовка повідомлень, написання рефератів, виконання індивідуальних завдань, тестування.

Самостійна робота здобувачів освіти із зазначеного курсу передбачає:

- I. Підготовку і конспектування питань із певної теми.
- II. Складання термінологічного словника до теми.
- III. Робота здобувачів освіти за спеціальними пошуково-дослідницькими завданнями: робота з науковими джерелами, підготовка доповіді, презентації, проєктів тощо.

**Система оцінювання (критерії оцінювання та шкала оцінювання)
з дисципліни «Етнографічне музеєзнавство»**

Навчальні досягнення здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою та шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F) (Таблиця 1).

**Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
з курсу «Етнографічне музеєзнавство»**

Оцін ка ECT S	Сума балів за 100 бальною шкалою	Рівні навчальних досягнень студентів	Критерії
A	90-100	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями	Студент вільно володіє навчальним матеріалом; висловлює свої думки, робить аргументовані висновки; рецензує відповіді інших студентів; творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань. Може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.
	100		
	99		
	98		
	97		
	96		
	95		
	94		
	93		
	92		
	91		
	90		
B	82-89	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці.
	89		
	88		
	87		
	86		
	85		
	84		
	83		
	82		
C	74-81	Середньо-достатній й рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками	Студент володіє теоретичними знаннями навчальної дисципліни; орієнтується у рекомендованих навчальних і наукових першоджерелах; логічно мислить і будує відповідь; демонструє вміння і навички використання теоретичних знань для розв'язання практичних завдань; відповідає недостатньо аргументовано, логічно і послідовно.
	81		
	80		
	79		
	78		
	77		
	76		
	75		
	74		
D	64-73	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками	Студент має посередні знання навчального матеріалу; погано орієнтується у рекомендованих навчальних і наукових першоджерелах; порушує логіку і послідовність відповіді; припускається суттєвих неточностей і помилок; майже не застосовує теоретичні знання під час розв'язання практичних завдань.
	73		
	72		
	71		
	70		
	69		
	68		
	67		
	66		
	65		
	64		
E	60-63	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній	Студент має посередні знання навчального матеріалу; погано орієнтується у рекомендованих навчальних і наукових першоджерелах; відповідає непереконливо, припускається суттєвих неточностей і помилок, плутає поняття; погано вміє застосовувати теоретичні знання при розв'язанні практичних завдань.
	63		
	62		
	61		
	60		

FX	35-59	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни	Студент не опанував навчальний матеріал дисципліни; майже не орієнтується у рекомендованих навчальних і наукових першоджерелах; відповідає непереконливо, припускається суттєвих неточностей і помилок; не вміє застосовувати теоретичні знання при розв'язанні практичних завдань.
F	1-34	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни	Студент має фрагментарні знання теоретичного матеріалу; не орієнтується у рекомендованих навчальних і наукових першоджерелах; не має практичних умінь і навичок розв'язання практичних завдань.

**Розподіл балів у межах навчальної дисципліни
«Етнографічне музеєзнавство»**

Таблиця 2

Практичні заняття	Самостійна робота	Модуль-ний контроль	Залік
Максимальна кількість балів – 55	Максимальна кількість балів – 35	10	0

ПЗ № 1	ПЗ № 2	ПЗ № 3	ПЗ № 4	ПЗ № 5	ПЗ № 6	ПЗ № 7	ПЗ № 8	ПЗ № 9	ПЗ № 10	ПЗ № 11	СР № 1	СР № 2	СР № 3	СР № 4	СР № 5	СР № 6	СР № 7	МК
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Вступ до музеєзнавства і пам'яткознавства: навч. посіб. / за наук. ред. О.М. Гончарової, С. Ж. Пустовалова. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. 490 с.
2. Гайдай О. М. Музеєзнавство: навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 212 с.
3. Карпюк З. К., Цвид-Ендрю Н. В. Екскурсознавство і музеєзнавство: методичні рекомендації для практичних робіт із курсу. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20478/1/Excursion%20and%20museology.pdf>
4. Лавренко В. Практичне музеєзнавство. Дніпро: ЛІРА, 2023. 116 с.
5. Любіцева О. О., Шпарага Т. І. Музейний туризм: навчальний посібник. Київ, 2021. 150 с.
6. Покологна М. М. Організація екскурсійної діяльності : підручник. Харків : Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.
7. Торяник В. М., Хрідочкін А. В., Джинджоян В. В. Екскурсологія : підручник / за заг. ред. В. О. Негодченка. Дніпро : ДГУ, 2022. 370 с.

Додаткова:

1. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсознавство і музеєзнавство : навчальний посібник. URL: <http://librarium.freehostia.com/pryroda/tourism/10/ekskursoznastvo-babarityka.html>

2. Бабенко О.О., Бабенко О.А. Короткий словник музейних термінів. Кіровоград, 2001. 118 с.
3. Вайдахер Ф. Загальна музеологія / переклад з німецької Х. Назаркевич, О. Лянґ, В. Лозинського. Львів : Літопис, 2005. 632 с.
4. Виноградова О., Дарчук В. Основи музеєзнавства : навч. посіб. Львів: «Магнолія 2006», 2017. 184 с.
5. Власюк Г. М., Зосимович О.Ю., Ходадова М.В. Музеєзнавство та архівна справа : навч.-метод. посібник. Житомир, 2006. 204 с.
6. Медвідь Н. С. Лінгвокультуреми на позначення житла українців в ідіостилі Івана Багряного. *Наука та освіта в умовах війни: Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка* : матеріали звітної науково-практичної конференції викладачів, докторантів, аспірантів та молодих учених, здобувачів вищої та фахової передвищої освіти (розділ вища школа); (м. Глухів, 23-24 травня 2023 року), 2023. С.138-139.
7. Музеї України : довідник. Київ : Задруга, 1999. 132 с.
8. Основи музеєзнавства: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М. В. Белікова, В. М. Зайцева. Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2015. 180 с.
9. Пантелєй О. М. Спроба аналізу створення етнографічного розділу стаціонарної повнопрофільної експозиції «Слобожани». *Двадцять шості Сумцовські читання : збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції «Музей у глобальному світі: інновації та збереження традицій», присвяченої 100-річчю Харківського історичного музею імені М. Ф. Сумцова, 2 грудня 2020 р.* Харків : Майдан, 2020. С. 88–93.
10. Рожко В. Національна музейна політика: засади наукової діяльності музейних інституцій. URL: [http://prostir.museum/ua/post/37778](http://prostir.museum.ua/post/37778).
11. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство : навч. посіб. URL: http://librarium.freehostia.com/suspil/bibliotechna_sprava/10/muzeeznavstvo-rutinskiy.html
12. Салата О.О. Основи музеєзнавства : навчально-методичний посібник. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/12175/1/O_Salata_NMP_OM_IS.pdf.
13. Скрипник Г. Етнографічні музеї України. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/0001905>
14. Сокол Т. Г. Основи туристичної діяльності : підручник. Київ : Грамота, 2009. 264 с.
15. Чагайда І. М., Грибакова С. В. Екскурсознавство : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2004. 204 с.
16. Якубовський В.І. Музеєзнавство: підручн. Кам'янець Подільський, 2010. 352 с.

Іноземні джерела

1. How to reach – and engage – your public remotely. URL: <https://icom.museum/en/news/how-to-reach-and-engage-your-public-remotely>.
2. The Ultimate Guide to Virtual Museum Resources, E-Learning, and Online Collections URL: <https://mcn.edu/a-guide-to-virtual-museum-resources/?fbclid=IwAR1iCjcn1U2vbUiQcXVzBy2eLdsFqQlgS2PonFa2GSfb0eBKz5LDv9PndiL>.

Інформаційні ресурси

1. Відлуння віків. Український пам'яткоохоронний портал. URL: <http://www.pamjatky.org.ua>
2. Все про туризм: краєзнавство, країнознавство та географія туризму. URL: <https://tourlib.net/geogr.htm>
3. Всеукраїнський музейний фестиваль. URL: <http://museum.dp.ua/news0015.html>
4. Електронна бібліотека «Культура України». URL: <http://www.elib.nplu.org>
5. Журнал «Музейний простір». URL: <http://prostir.museum.ua/journal>
6. Замки та храми України. URL: <http://www.castles.com.ua>
7. Інститут історії України НАН України. URL: <http://www.history.org.ua/>
8. Історія України IX – XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації. URL: <http://www.litopys.org.ua>
9. Музеї онлайн. URL: <http://incognita.day.kiev.ua/exposition/>
10. Музейний портал. URL: <https://museum-portal.com/ua/>
11. Музейний простір України. URL: <http://uaport.net/uk/news/ua/source/05265>
13. Національна спілка краєзнавців України. URL: www.nsku.org.ua
14. Офіційний сайт Українського національного комітету Міжнародної ради музеїв. URL: <http://icom.in.ua/z.php>